

Izvještaj:

**Analiza potreba za obukama uposlenika u institucijama u BiH
na različitim nivoima vlasti za jačanje kapaciteta
za saradnju sa iseljeništvom i prijedlog plana obuka**

Oktobar 2018. godine

SADRŽAJ

1. UVOD	3
2. POTREBE ZA OBUKAMA	4
3. REALIZOVANE AKTIVNOSTI	8
4. SAŽETAK ANALIZE	11
5. PRIJEDLOG PLANA OBUKA	16
6. PRIJEDLOG ZAKLJUČAKA	20

1. UVOD

U skladu sa Politikom o saradnji sa iseljeništvom ("Sl. glasnik BiH" broj: 38/17) i Programom rada Vijeća ministara Bosne i Hercegovine za 2018. godinu, Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice je pripremio Izvještaj: "Analiza potreba za obukama uposlenika u institucijama u Bosni i Hercegovini na različitim nivoima vlasti za jačanje kapaciteta za saradnju sa iseljeništvom i prijedlog plana obuka".

Politika o saradnji sa iseljeništvom predviđa mjeru *1.3. Jačati kapacitete institucija u BiH za saradnju sa iseljeništvom* u okviru koje je predviđeno "jačanje kapaciteta institucija na različitim nivoima vlasti u BiH za intenzivniju saradnju sa iseljeništvom, te je kao prvi korak predviđeno provođenje niza tematskih obuka za državne službenike iz različitih oblasti ekonomskog i društvenog sektora čime bi se započeo proces građenja baze znanja unutar javnog sektora o konceptu "migracije i razvoj", odnosno uključivanja iseljeništva u razvoj u BiH i saradnje sa iseljeništvom. U tom smislu, bilo je potrebno uraditi analizu potreba za obukama uposlenika u institucijama u BiH na različitim nivoima vlasti za jačanje kapaciteta za saradnju sa iseljeništvom i uključivanje iseljeništva u razvoj, te izraditi prijedlog plana obuka."

U skladu sa navedenim, Ministarstvo je angažovalo stručnog konsultanta koji je, u bliskoj saradnji sa Ministarstvom, sačinio "Analizu potreba za obukama uposlenika u institucijama u Bosni i Hercegovini na različitim nivoima vlasti za jačanje kapaciteta za saradnju sa iseljeništvom i prijedlog plana obuka". Na osnovu sačinjene analize, pripremljen je ovaj Izvještaj čija svrha je upoznati Vijeće ministara Bosne i Hercegovine o provedenim aktivnostima i aktivnostima koje slijede.

Za izradu Izvještaja korišteni su dokumenti međunarodnih organizacija vezani za uključivanje iseljeništva u razvoj zemalja porijekla (kao dio koncepta "migracije i razvoj"), kao i izvještaji međunarodnih, regionalnih i lokalnih stručnjaka angažovanih na projektu „*Migracije i razvoj: Uvrštavanje koncepta migracija i razvoja u relevantne politike, planove i aktivnosti u Bosni i Hercegovini*“, što je projekat Vlade Švicarske i Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice u partnerstvu sa Razvojnim programom Ujedinjenih nacija (UNDP) realizovan u periodu 2014.-2016.godine.

Nakon uvoda, Izvještaj sadrži poglavlje *Potrebe za obukama* koje sadrži objašnjenje koncepta "migracije i razvoj" (uključivanje iseljeništva u razvoj zemlje porijekla), pregled dokumenata međunarodnih organizacija u ovoj oblasti, pravni okvir za poduzimanje aktivnosti u BiH, slične aktivnosti provedene na nivou jedinica lokalne samouprave u BiH; zatim slijedi poglavlje *Realizovane aktivnosti* koje sadrži aktivnosti Ministarstva na identificiranju relevantnih institucija i delegiranju uposlenika za obuke, te angažman konsultanta. U narednom poglavlju pod naslovom *Sažetak analize* prezentiran je sažetak sačinjene analize, dok poglavlje *Prijedlog plana obuka* sadrži detaljan prijedlog modula obuka. Na kraju Izvještaja, dati su prijedlozi zaključaka Vijeću ministara BiH.

2. POTREBE ZA OBUKAMA

Jedan od tri cilja Politike o saradnji sa iseljeništvom je stvaranje uslova za veći doprinos iseljeništva razvoju BiH. Vezivanje iseljeništva s razvojem zemlje porijekla dio je šireg globalno usvojenog koncepta pod nazivom "migracije i razvoj", što je koncept koji podrazumijeva uključivanje fenomena migracija (emigracije i imigracije) u razvojne agende, strategije i planove na globalnom, regionalnom, nacionalnom i lokalnom nivou, kako u zemljama prijema, tako i u zemljama porijekla migranata.

Konkretno, u oblasti rada sa iseljeništvom (dijasporom), ovaj koncept podrazumijeva maksimiziranje pozitivnog uticaja dijaspore na razvoj zemlje porijekla i sistemsko korištenje sveukupnog potencijala iseljenika u ključnim razvojnim procesima zemlje što iziskuje koordiniran višeinstitucionalni i međusektorski pristup u zemlji prijema.

Naime, zemlja porijekla može imati mnogostruke koristi od dijaspore. Najpoznatiji primjeri su doznake i investicije, međutim, članovi dijaspore takođe mogu utjecati na razvoj zemlje porijekla uključivanjem u trgovinske ili filantropske projekte, prenošenjem znanja, podizanjem poreskih prihoda u zemlji, potrošnjom kao turisti ili dovođenjem društvenih promjena u zemlju. Osim direktnih ulaganja, članovi dijaspore takođe mogu djelovati kao posrednici u saradnji s trećim stranama, kao što su strana preduzeća i drugi akteri. Konačno, dijaspora donosi promjene u percepciji i uvažavanju zemlje porijekla, što se često naziva i doprinosom dijaspore brendiranju zemlje porijekla što može imati pozitivne učinke na ekonomsku saradnju i ulaganja.

Koncept "migracije i razvoj" su Ujedinjene nacije (UN) direktno podržale formiranjem Globalne komisije za međunarodne migracije (GCIM) 2003. godine, organizovanjem Prvog i Drugog dijaloga o migracijama i razvoju 2006. i 2013. godine, uspostavom Globalne grupe za migracije (GMG) 2006. godine i Globalnog foruma za migracije i razvoj (GFMD) 2007. godine. Koncept "migracije i razvoj" je indirektno uključen i u osmi milenijumski cilj razvoja za 21. vijek koji je definisan kao razvijanje partnerstva u svijetu u cilju razvoja. Širi koncept o međuzavisnosti migracija i razvoja je takođe sastavni dio većeg broja ciljeva Agende za održivi razvoj 2030. godine usvojene 2015. godine u Ujedinjenim nacijama. Evropska komisija takođe u nizu svojih dokumenata iz oblasti migracija preporučuje usvajanje koncepta "migracije i razvoj."¹

Neke od preporuka koje Ujedinjene nacije i Evropska komisija u svojim dokumentima daju zemljama porijekla migranata su: integrirati migracije (dijasporu/iseljeništvo) u planove razvoja i sektorske politike na lokalnom, nacionalnom, regionalnom i globalnom nivou, olakšavanje doprinosa migranata i dijaspore razvoju zemlje porijekla uključujući uspostavu ili **jačanje mehanizama saradnje sa dijasporom na svim nivoima vlasti kroz uspostavu ureda za dijasporu ili kontakt tačaka/koordinatora za dijasporu**, uspostava ciljanih programa podrške koji olakšavaju ulaganja i poduzetništvo dijaspore, uspostava partnerstva

¹ Globalni pristup migracijama EU, Evropski pakt o imigraciji i azilu, Praška deklaracija, Globalni pristup migraciji i mobilnosti EU itd.

između lokalnih vlasti, privatnog sektora, dijaspori i zavičajnih udruženja u dijaspori kako bi se potakao prenos znanja i vještina iz dijaspori u zemlju porijekla, olakšavanje finansijskih transfera migranata, podrška dobrovoljnom povratku i reintegraciji, jačanje kapaciteta za upravljanje migracijama itd.

Kako bi se stvorile pretpostavke za uključivanje migracija u razvoj **neophodno je obezbijediti koherentnost između migracijskih politika i razvojnih politika**. U priručniku Globalne grupe za migracije (GMG) "*Uvrštavanje migracija u planiranje razvoja: Priručnik za kreatore politika i praktičare*" iz 2010.² naglašava se da je uvrštavanje koncepta "migracije i razvoj" u okvirne razvojne planove na državnom nivou najprikladniji način da se osigura sistematičan pristup vezivanju migracija (dijaspori) sa razvojem.

Istovremeno, preporučeno je **uvrštavanje migracija (dijaspori) u sektorske politike** na različitim nivoima vlasti i u različitim oblastima poput poduzetništva, rada i zapošljavanja, poljoprivrede, investiranja, trgovine, turizma, nauke i obrazovanja, zdravstva itd.

Razlog za ovo je to što rad sa dijasporom i njeno uključivanje u razvoj prevazilazi okvire politike u oblasti dijaspori. Za efikasan rad sa dijasporom neophodno je uključivanje različitih institucija na svim nivoima vlasti, te uključivanje dijaspori u različite razvojne planove unutar sektora. Pri izradi javnih politika **veoma je važno sagledati i potrebe i zahtjeve iseljeništa kao dio problema ali istovremeno i kao potencijal za moguća rješenja**.³

Naprimjer, u oblasti jačanja zdravstvenog sistema, iseljeništa može doprinijeti kroz programe transfera znanja - kratkoročni programi prenosa znanja putem mentorstva, online konsultacija, ljetnih škola, seminara i kongresa. U oblasti jačanje kapaciteta sektora nauke, akademska dijaspora može biti uključena u zajedničke projekte. U oblasti zapošljavanja i razvoja malih i srednjih preduzeća, iseljeništa se može pojaviti kao mentor kroz online ili direktne konsultacije, kao i u programima prekvalifikacija i dokvalifikacija. U oblasti turizma iseljeništa takođe ima veliki potencijal da se uključi u programe promocije turističke ponude. Pojedinci iz poslovne dijaspori takođe mogu biti od velike pomoći prilikom organizacija i posjeta turističkim sajmovima u inostranstvu. U oblasti poljoprivrede, poslovna dijaspora ima kapacitet za promociju i brendiranje poljoprivrednih proizvoda, omogućavanje plasmana na nova tržišta, a i sama može biti značajan konzument. U oblasti obrazovanja moguće je uključivanje dijaspori kroz angažman predavača profesora na svjetskim univerzitetima ili angažman u naučno-istraživačkim aktivnostima u BiH. Slično je i sa angažmanom lekara specijalizanata iz dijaspori u zdravstvenim ustanovama u BiH kojima nedostaje stručni kadar.

Daniel Naujoks, stručnjak za migracije i razvoj Ujedinjenih nacija, istraživač u oblasti migracija s naglaskom na međunarodne migracije i razvoj i odnose između dijaspori i domovine, u izvještaju pripremljenom⁴ za potrebe projekta „*Migracije i razvoj: Uvrštavanje koncepta migracija i razvoja u relevantne politike, planove i aktivnosti u Bosni i Hercegovini*“

² GMG – Global Migration Group. 2010. Mainstreaming migration into Development Planning. A handbook for policy-makers and practitioners.str.20.

³ Preporuke za uvrštavanje koncepta migracija i razvoja u izradu i realizaciju javnih politika u BiH. MLJPI, SDC, UNDP. 2015. str.29.

⁴ Naujoks, D. 2014. "Uvrštavanje migracija u razvojne politike u Bosni i Hercegovini: ključni koncepti i međunarodna iskustva". str. 6-9

(projekat Vlade Švicarske i Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice u partnerstvu sa Razvojnim programom Ujedinjenih nacija (UNDP) realizovan u periodu 2014-2016) smatra da je **za vezivanje dijaspore sa razvojem BiH ključno jačanje vlasništva, angažmana i kapaciteta drugih institucija koje nisu tradicionalno uključene u ovu oblast**. Iskustva s uvrštavanjem migracija/dijaspore u razvoj na Jamajci, u Moldaviji i Tunisu, pokazuju da javne ustanove koje nisu smatrane ključnim akterima u području angažmana dijaspore, trebaju shvatiti da, premda nemaju ovlaštenja da se bave pitanjima emigracija i dijaspore, ipak imaju formalnu i *de facto* odgovornost da razviju određeni segment politika ka dijaspori kao ciljnoj grupi. Iz općih nadležnosti za razvoj proizlazi ovlaštenje za planiranje i provedbu intervencija vezanih za dijasporu i migracije.

U mnogim zemljama koje se susreću sa značajnom emigracijama tijela javne uprave na svim nivoima pokazuju visok stepen opšte svijesti o resursima dijaspore. Međutim, uvrštavanje dijaspore u razvoj podrazumijeva prelazak sa opšte svijesti na specifičnu svijest o načinima na koje dijaspora utiče na sektorske politike i u kojoj mjeri takve politike mogu uticati na migracijske tokove i doprinose dijaspore⁵.

Bosna i Hercegovina je zemlja porijekla za oko 2 miliona iseljenika, čiji uticaj na razvoj BiH je vidljiv u različitim sektorima. Predstavnici vlasti na različitim nivoima, organizacija civilnog društva, akademski sektor, kao i građani BiH posjeduju svijest i prepoznaju važnost učešća iseljeničtva u razvoju zemlje. Prepoznati su finansijski resursi iseljeničtva (novčane doznake, investicije, humanitarna pomoć) i ljudski resursi (znanja i vještine) kojima iseljeničtvo može podržati razvoj poduzetništva, nauke i tehnologije, obrazovanja, zdravlja, kulture, turizma i dr.

Uprkos postojanju svijesti o resursima iseljenika kojima mogu doprinijeti razvoju zemlje, rijetko su podržani njihovi razvojni potencijali. Jedan od ključnih razloga za ovo je **nedostatak teorijskog znanja i praktičnog iskustva uposlenika u institucijama o povezanosti između iseljeničtva i razvoja BiH**, nedostatak institucionalnih kapaciteta, nedostatak koordinacije, saradnje i integriranog pristupa relevantnih aktera u kreiranju i realizaciji javnih politika. Unapređenje saradnje sa iseljeničtvom u različitim oblastima, te uključivanje iseljeničtva u razvoj BiH iziskuje uključivanje i drugih relevantnih institucija sa svih nivoa vlasti, počev od lokalnih zajednica, kantona, entiteta, pa do državnih institucija, svake u okviru svojih nadležnosti, s obzirom da se mnoga pitanja koja se tiču iseljeničtva rješavaju na različitim nivoima vlasti.

Od velike važnosti za uključivanje koncepta migracija u razvojne politike u BiH je **jačanje institucionalnih kapaciteta na svim nivoima vlasti**. Prije svega, važno je provesti čitav **niz tematskih obuka** za državne službenike iz različitih oblasti ekonomskog i društvenog

⁵ Naujoks, D. 2014. "Uvrštavanje migracija u razvojne politike u Bosni i Hercegovini: ključni koncepti i međunarodna iskustva", str. 11.

sektora, te time započeti proces građenja **baze znanja** unutar javnog sektora o konceptu migracija i razvoja i njegovih specifičnosti vezanih za pojedine sektore, odnosno politike.⁶

Kako bi se osnažili kapaciteti drugih relevantnih institucija da u svom radu uzmu u obzir iseljništvo i uključe ga u razvojne planove bilo državne ili sektorske, neophodno je načiniti prve korake ka upoznavanju državnih službenika sa konceptom "migracije i razvoj", odnosno konceptom uključivanja dijaspore u razvoj.

Iz tog razloga je u Politici o saradnji sa iseljništvom utvrđena mjera 1.3. *Jačanje kapaciteta institucija u Bosni i Hercegovini na različitim nivoima vlasti za intenzivniju saradnju sa iseljništvom*. Naglašena je važnost provođenja niza tematskih obuka za državne službenike iz različitih oblasti ekonomskog i društvenog sektora čime bi se započeo proces građenja baze znanja unutar javnog sektora o konceptu "migracije i razvoj", odnosno uključivanja iseljništva u razvoj u BiH i saradnje sa iseljništvom. Predviđeno je i identificiranje odgovornih osoba (kontakt tačaka) u relevantnim institucijama za rad na pitanjima koja se odnose na iseljništvo, odnosno, uključivanje ovog pitanja u strateške dokumente u različitim sektorima i nivoima vlasti. Politika navodi da će biti izrađen plan obuka, pružena stručna podrška, te potpisani memorandumi o saradnji sa institucijama relevantnim za iseljništvo u kojima će se definirati aktivnosti na identificiranju odgovornih osoba u relevantnim institucijama (iz postojećih kadrovskih kapaciteta institucija) i uključivanju pitanja iseljništva u strateške dokumente. Kao nosilac aktivnosti predviđeno je Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH, uz aktivno učešće institucije sa svih nivoa vlasti u skladu sa svojim nadležnostima, te uz podršku civilnog sektora, posebno organizacija iseljništva, kao i međunarodnih organizacija.

Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH je u svom radu prethodnih godina uložilo dosta napora na **jačanju kapaciteta na lokalnom nivou**. Zahvaljujući naporima Ministarstva, osnaženi su kapaciteti jednog broja jedinica lokalne samouprave i kantonalnih vlasti. Na lokalnom nivou su postignuti posebno značajni rezultati u 15 jedinica lokalne samouprave kroz projekat "*Uvrštavanje koncepta migracija i razvoja u relevantne politike i aktivnosti u BiH – Dijaspورا za razvoj*" (D4D), što je projekat Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine i Vlade Švicarske (kao donatora), u partnerstvu sa Razvojnim programom Ujedinjenih nacija (UNDP) i Međunarodnom organizacijom za migracije (IOM), kao implementatora, koji blisko saraduju sa Ministarstvom. U projekat je uključeno 15 partnerskih jedinica lokalne samouprave: Bijeljina, Bratunac, Jajce, Ključ, Laktaši, Ljubuški, Lopare, Maglaj, Nevesinje, Posušje, Prijedor, Sanski Most, Velika Kladuša, Zenica i Žepče. U okviru jačanja kapaciteta na lokalnom nivou provode se sljedeće aktivnosti: obuke za uposlenike i jačanje kapaciteta lokalnih vlasti da se povežu sa iseljništvom, osiguraju kvalitetnije usluge iseljništvu i olakša učešće iseljništva u lokalnom ekonomskom razvoju. Kroz projekat se pokazalo da su obuke uposlenika u jedinicama lokalne samouprave prvi ključni korak ka integriranju iseljništva i njegovom vezivanju sa lokalnim razvojem.

⁶ Preporuke za uvrštavanje koncepta migracija i razvoja u izradu i realizaciju javnih politika u BiH. MLJPI, SDC, UNDP. 2015. Str.45.

Sem gore pomenutog, Ministarstvo radi direktno na jačanju kapaciteta sljedećih jedinica lokalne samouprave s kojima su potpisani Memorandumima o saradnji u oblasti iseljništva: Bihać, Bosanski Petrovac, Brod, Čelinac, Doboje, Donji Vakuf, Gradačac, Kladanj, Kreševo, Novi Grad Sarajevo, Sokolac, Usora, Zavidovići i Živinice. U okviru Memoranduma o saradnji, pomenute jedinice lokalne samouprave su, iz postojećih kadrovskih kapaciteta, imenovale koordinateure za rad sa iseljništvom koji pohađaju obuke u organizaciji Ministarstva. Do sada su održane dvije obuke: prva u decembru 2017.godine, a druga u oktobru 2018.godine.

Ministarstvo će nastaviti s aktivnostima jačanja kapaciteta jedinica lokalne samouprave, što je i predviđeno u Politici o saradnji sa iseljništvom u tački 1.4. *Jačati kapacitete jedinica lokalne samouprave za saradnju sa iseljništvom*, u kojoj stoji da se u praksi pokazalo da je saradnja sa iseljništvom naročito važna, efikasna i vidljiva kada se odvija na lokalnom nivou. To je zapravo nivo vlasti koji efektivno i neposredno ostvaruje saradnju koja rezultira obostranom koristi. Stoga je jačanje kapaciteta jedinica lokalne samouprave za saradnju sa iseljništvom od suštinske važnosti. Ova podrška podrazumijeva mobiliziranje lokalnih zajednica da identificiraju i bolje se povežu sa svojim iseljništvom, organiziranje obuka u radu sa iseljništvom, uspostavljanje koordinatora/ureda za iseljništvo, uključivanje pitanja iseljništva u lokalne razvojne planove, poboljšanje usluga iseljništvu (web-matičar - uvođenje mogućnosti dobivanja određenih dokumenata putem interneta, brzi odgovori na upite iseljništva, informacije o investiranju, ostvarivanju određenih prava i dr.), prikupljanje podataka o iseljništvu, emigraciji i povratnicima na lokalnom nivou itd.

Međutim, uvrštavanje iseljništva u sektorske politike iziskuje jačanje kapaciteta i obuke i za uposlenike na drugim nivoima vlasti u različitim oblastima poput poduzetništva, rada i zapošljavanja, poljoprivrede, investiranja, trgovine, turizma, nauke i obrazovanja, zdravstva itd. Kapaciteti institucija na višim nivoima vlasti: institucija Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine do sada nisu jačani. Politika o saradnji sa iseljništvom, u gore pomenutoj tački 1.3. *Jačanje kapaciteta institucija u Bosni i Hercegovini na različitim nivoima vlasti za intenzivniju saradnju sa iseljništvom*, je stvorila osnovu za otpočinjanje ovog procesa u kojem prvi korak predstavlja provedba obuka za uposlenike.

3. REALIZOVANE AKTIVNOSTI

Jačanje kapaciteta viših nivoa vlasti će se odvijati u okviru projekta "Dijaspora za razvoj" (D4D), što je projekat Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine i Vlade Švicarske, kao donatora, u partnerstvu sa Razvojnim programom Ujedinjenih nacija (UNDP) i Međunarodnom organizacijom za migracije (IOM).

Pripreme za obuke, uključujući analizu potreba za obukama, otpočele su u maju 2018.godine., dok će same obuke biti realizovane od početka 2019.godine do kraja 2020.godine.

Polaznici obuka biće državni službenici delegirani iz institucija Bosne i Hercegovine, Vlade Federacije Bosne i Hercegovine i Vlade Brčko distrikta Bosne i Hercegovine. Vlada Republike Srpske je, nažalost, stopirala učešće institucija iz ovog entiteta u projektu "Dijaspora za razvoj". Naime, dana 03.03.2018. godine, Vlada Republike Srpske je svojim aktom broj: 17.05-055-432-1/17 dostavila Ministarstvu za ljudska prava i izbjeglice BiH i projektni partnerima Ambasadi Švicarske, UNDP-u i IOM-u zaključak broj: 04/1-012-2-394/18 od 01.03.2018. godine u kojem se pod tačkom 2. navodi: "Vlada Republike Srpske smatra da je neprihvatljivo pokretanje inicijativa od strane zajedničkih institucija u BiH i međunarodnih aktera u BiH, koje se odnose na saradnju sa dijasporom, bez prethodne saglasnosti nadležnih institucija na nivou entiteta", dok se u tački 3. navodi: "Vlada Republike Srpske stopira svoje dalje učešće u projektu 'Uvrštavanje koncepta migracija i razvoja u relevantne politike i aktivnosti u BiH – 'Dijaspora za razvoj'', te povlači svoje imenovane predstavnike iz Projektnog odbora ovog projekta".

Ministarstvo je identificiralo sljedeće institucije Bosne i Hercegovine, kao relevantne za iseljništvo, čije kapacitete za saradnju sa iseljništvom i uključivanje koncepta "migracije i razvoj" je potrebno razvijati kroz planirane obuke:

- **Ministarstvo vanjskih poslova BiH** zbog svojih nadležnosti za podsticanje, razvijanje i koordinaciju saradnje sa iseljništvom iz BiH;
- **Ministarstvo civilnih poslova BiH** zbog svojih nadležnosti u oblasti državljanstva, nauke, obrazovanja, kulture i dr;
- **Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH** zbog svojih nadležnosti za vanjskotrgovinsku politiku, poslovno okruženje, trgovinu, preduzetništvo, poljoprivredu, energetiku, zaštitu okoliša itd.;
- **Agencija za statistiku BiH** zbog svojih nadležnosti za pitanja relevantna za vanjske migracije, odnosno za iseljništvo BiH;
- **Agencija za rad i zapošljavanje BiH** zbog svojih nadležnosti za iniciranje zaključivanja međunarodnih ugovora u oblasti zapošljavanja, učešća u zaključivanju međunarodnih ugovora u oblasti socijalnog osiguranja itd.;
- **Agencija za unapređenje stranih investicija u BiH** zbog svojih nadležnosti za podršku direktnim stranim investicijama;
- **Direkcija za ekonomsko planiranje BiH** zbog svojih nadležnosti za koordinaciju pripreme razvojnih dokumenata BiH;
- **Uprava za indirektno oporezivanje** zbog svojih nadležnosti za oporezivanje filantropskih doprinosa i doprinosa putem humanitarnih akcija iseljništva;
- **Centralna banka BiH** zbog svojih nadležnosti vezanih za novčane doznake iz iseljništva;
- **Agencija za identifikacione dokumente, evidenciju i razmjenu podataka BiH** zbog svojih nadležnosti vezanih za izdavanje ličnih dokumenata;
- **Vanjskotrgovinska komora BiH** zbog svojih nadležnosti u međunarodnoj trgovini gdje iseljništvo može pružiti podršku.

U cilju realizacije aktivnosti analiza potreba za obukama uposlenika u institucijama u Bosni i Hercegovini na različitim nivoima vlasti za jačanje kapaciteta za saradnju sa iseljeništvom i prijedlog plana obuka, Ministarstvo je 10.04.2018.godine uputilo dopis br. 01-42-4-922-1/18 gore identificiranim institucijama Bosne i Hercegovine s molbom da imenuju državne službenike iz svojih institucija koji bi pohađali predmetne obuke i služili kao kontakt tačke za iseljeništvo u budućim aktivnostima.

Imenovani su predstavnici iz sljedećih institucija BiH: Ministarstvo civilnih poslova, Agencija za unapređenje stranih investicija, Direkcija za ekonomsko planiranje, Agencija za statistiku, Agencija za rad i zapošljavanje, Vanjskotrgovinska komora, Uprava za indirektno oporezivanje, Centralna banka, Agencija za identifikacione dokumente, evidenciju i razmijenu podataka, dok se još uvijek čeka imenovanje iz Ministarstva vanjskih poslova, koje je radi urgencije, kontaktirano putem telefona.

Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa je svojim aktom br. 11-1-42-1495-1/18 od 03.07.2018.godine obavijestilo Ministarstvo da "polazeći od nadležnosti Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih BiH, Ministarstvo nema potrebe za edukacijom zaposlenih na temu iseljeništva jer ni jedno sistematizovano radno mjesto u Ministarstvu ne uključuje postupanje i saradnju sa iseljeništvom".

Ministarsvo je dana 10.04.2018.godine uputilo Vladi Federacije Bosne i Hercegovine i Vladi Brčko distrikta Bosne i Hercegovie dopis br. 01-42-4-922-1/18 s molbom da imenuju državne službenike iz svojih institucija koje smatraju najrelevantnijim za saradnju sa iseljeništvom, a koji bi pohađali navedene obuke.

Vlada Brčko distrikta Bosne i Hercegovine je nakon urgencije Ministarstva br. 01-42-4-922-12/18 od 21.06.2018.godine dostavila imenovanja iz sljedećih odjela: Odjel za raseljene osobe, izbjeglice i stambena pitanja, Odjel za stručne i administrativne poslove, Odjel za europske integracije i međunarodnu saradnju, Odjel za javni registar, Odjel za gospodarski razvitak, sport i kulturu i Odjel za zdravstvo i ostale usluge.

Vlada Federacije Bosne i Hercegovine još uvijek nije dostavila imenovanja i pored urgencije Ministarstva u telefonskoj komunikaciji, a zatim i urgencije br. 01-42-4-922-11/18 od 21.06.2018.godine.

Pored delegiranih osoba iz gore pomenutih institucija, slične obuke će biti pružene i članovima radnih grupa za izradu Okvirne strategija saradnje sa iseljeništvom imenovanih na nivou institucija Bosne i Hercegovine, Vlade Federacije Bosne i Hercegovine i Vlade Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

Imenovani članovi radnih grupa iz institucija BiH su iz sljedećih institucija: Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice, Ministarstvo vanjskih poslova, Ministarstvo civilnih poslova, Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa, Vanjskotrgovinska komora, Agencija za rad i zapošljavanje, Agencija za identifikaciona dokumenta, evidenciju i razmijenu podataka,

Agencija za unapređenje stranih investija, Agencija za statistiku, Uprava za indirektno oporezivanje, Centralna banka i Direkcija za ekonomsko planiranje.

Imenovani članovi radnih grupa iz Vlade FBiH su iz sljedećih institucija: Federalno Ministarstvo raseljenih osoba i izbjeglica, Ured premijera Federacije BiH, Ministarstvo pravde, Ministarstvo finansija, Ministarstvo energije, rudarstva i industrije, Ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta, Ministarstvo kulture i sporta, Ministarstvo obrazovanja i nauke i Ministarstvo okoliša i turizma.

Imenovani članovi radnih grupa iz Vlade BD su iz sljedećih odjela: Ured dogradonačelnika, Odjel za raseljene osobe, izbjeglice i stambena pitanja, Odjel za stručne i administrativne poslove, Odjel za europske integracije, Odjel za obrazovanje, Odjel za javni registar, Odjel za gospodarski razvitak, sport i kulturu, Odjel za zdravstvo i ostale usluge, Odjel za prostorno planiranje i imovinskopravne poslove.

Ukupan broj službenika koji su delegirani za obuke iznosi 64 službenika, ne računajući službenike iz FBiH čija imenovanja se još čekaju.

Ministarstvo je angažovalo stručnog konsultanta koji je, u saradnji sa Ministarstvom, izradio "Analizu potreba za obukama uposlenika u institucijama u Bosni i Hercegovini na različitim nivoima vlasti za jačanje kapaciteta za saradnju sa iseljeništvom i prijedlog plana obuka". Sažetak analize i prijedlog plana obuka dati su u narednim poglavljima, dok je cijeli dokument priložen uz ovaj Izvještaj.

4. SAŽETAK ANALIZE

U cilju izrade analize potreba za obukama i izrade prijedloga plana obuka, izvršen je pregled literature i dokumenata međunarodnih organizacija, te pregled aktivnosti na globalnom nivou, što je navedeno u uvodu ovog Izvještaja. Na osnovu izvršenog pregleda jasno je da djelotvorna primjena koncepta "migracije i razvoj" podrazumijeva značajnu pripremu nadležnih institucija u segmentu razvoja ljudskih kapaciteta, međuresorne saradnje i procesa koji će obezbijediti razvoj i implementaciju koherentnih politika u dva smjera: politika mobilizacije resursa iseljeništva, ali i politika prema iseljeništvu s ciljem olakšanog pristupa uslugama koje osiguravaju korištenje osnovnih ljudskih prava.

Takođe je provedena kvalitativna analiza postojećeg učešća institucija na nivou BiH i FBiH u uvrštavanju migracija (iseljениštva) u razvojne (strateške) dokumente i akcione planove. U tu svrhu analizirano je ukupno 1.561 mjera/aktivnost u 17 strateških dokumenata institucija na nivou BiH. Ustanovljeno je da je iseljениštvo uključeno samo u 13 mjera/aktivnosti od ukupno analiziranih 1.561 mjera/aktivnost i to u dva strateška dokumenta: Strategiji u oblasti migracija i azila (Akcioni plan 2016 – 2020.) i Strategiji razvoja nauke u BiH 2017 – 2023, i to isključivo u dva područja: povećanje kapaciteta za praćenje emigracija iz BiH i naučno-

istraživačka saradnja sa iseljeništvom. Navedeni set mjera u oba dokumenta je rezultat inicijative Sektora za iseljeništvo Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH.

Među 11 analiziranih strateških dokumenata na nivou Federacije BiH, pregledano je ukupno 615 mjera/aktivnosti među kojima nisu pronađene mjere, aktivnosti ili indikatori koji bi nedvosmisleno ukazivali na intenciju uspostave saradnje sa iseljeništvom i uključivanja iseljeništva u razvoj u BiH.

Zaključeno je da očigledni izostanak uvrštavanja iseljeništva u strateški okvir na nivou Bosne i Hercegovine i Federacije BiH, ukazuje na činjenicu da je neophodna izgradnja ljudskih kapaciteta državnih službenika u cilju stjecanja znanja o mogućnostima i načinima uključivanja iseljeništva u javne politike u BiH.

Treći dio analize čini istraživanje putem anketnog upitnika. Svrha ovog dijela analize je bila ocjenjivanje predznanja i ispitivanje interesa delegiranih predstavnika nadležnih institucija, kao i relevantnosti i djelotvornosti potencijalnih modula obuka, te izrada prijedloga okvirnog programa za provođenje obuka u skladu s tim. Isto je provedeno pribavljanjem relevantnih i argumentiranih povratnih informacija o potrebama predstavnika nadležnih institucija u domenu obuka za kreiranje, provođenje i evaluaciju politika na nivou institucije, ali i strateških višesektorskih dokumenata koji imaju za cilj jačanje saradnje sa iseljeništvom i uvrštavanje iseljeništva u razvojni kontekst u Bosni i Hercegovini.

Upitnik je kreiran u suradnji s predstavnicima Ministarstva, a analiza je provedena kvantitativnim izražavanjem rezultata, kao i obuhvatom kvalitativnih odgovora na otvorena pitanja, te je isto reflektirano u preporukama dokumenta analize.

Analiza putem anketnog upitnika provedena je s prethodno definiranim predstavnicima institucija na razini BiH, FBiH i BD BiH, što je opisano u prethodnom poglavlju. Jednu grupu ispitanika čine osobe koje su relevantne institucije imenovale za obuke, dok drugu grupu čine osobe imenovane u članstvo radnih grupa za izradu Okvirne strategije saradnje sa iseljeništvom za period 2019 – 2023. godina. Navedeni predstavnici razmatrani su kao najviše rangirani uposlenici uključeni u kreiranje politika na strateškom nivou (pomoćnici ministara, šefovi odsjeka). Pored njih, anketirana je nekolicina nerukovodećih državnih službenika, koji su ili se očekuje da će biti direktno ili indirektno uključeni u provedbu politika.

U upitniku je učestvovalo 49 ciljanih učesnika od kojih se očekivalo da će dati relevantne informacije za postojeća lična iskustva i kapacitete institucije, koju predstavljaju u domenu višesektorskog pristupa planiranju i provedbi politika i strateških dokumenata, kao i učešća u projektima saradnje sa iseljeništvom.

Predstavnici Centralne banke BiH su odbili učestvovati u ispitivanju potreba iznoseći da aktivno učestvuju u suradnji sa iseljeništvom i da im nisu potrebne obuke, niti razvoj kapaciteta u segmentu primjene koncepta "migracije i razvoj".

Na osnovu rezultata istraživanja zaključeno je da obuke koje obrađuju tematiku kreiranja i provedbe politika dijelom trebaju obuhvatiti obuku u domenu višesektorskog pristupa i međuinstitucionalne saradnje (horizontalno). Drugi segment upitnika istraživao je ključna iskustva u institucionalnom planiranju i uspostavi partnerstava sa organizacijama civilnog društva u segmentu izrade baznih vrijednosti ciljnih pokazatelja, srednjoročnom planiranju, provedbi i evaluaciji utjecaja i postignuća. Zaključeno je da bi treninzima trebalo obuhvatiti način programiranja rada institucija od postavke baznih vrijednosti relevantnih pokazatelja, programiranja mjera i procjene utjecaja mjera na odabrane pokazatelje i uspostavom ciljanih vrijednosti. Dodatno, na bazi navedenog, neophodno bi bilo obraditi specifikum pokazatelja u domenu iseljništva, a koji u minimalnom obuhvata: (a) **potrebe iseljenika**; (b) **ocjenu resursa i spremnost za angažovanjem**.

Ispitivan je i Segment specifičnih iskustava u radu sa iseljeništvom gdje je zaključeno da bi treninzi trebali obuhvatiti **segment komunikacije i uspostave saradnje sa predstavnicima iseljenika s primarnim fokusom na mlade, visokoobrazovane kadrove**, te da bi preliminarno **bazični trening u domenu koncepta "migracije i razvoj"** bio izrazito relevantan kako bi institucije izgradile neophodna znanja i eventualno pripremile katalog mogućih politika u domenu svoje nadležnosti.

U konačnici, prethodni odgovori su validirani kontrolnim pitanjem o percipiranoj relevantnosti treninga po modulima: Modul 1: Koncept migracija i razvoja; Modul 2: Institucionalni i strateški okvir za primjenu koncepta u BiH; Modul 3: Strateške poveznice migracija i razvoja; Modul 4: Uspostavljanje partnerstava i Modul 5: Usluge dijaspori – povratna sprega. Promatrano prema pojedinačnim odgovorima, treninzi - Modul 1 i Modul 2 su relevantni ili veoma relevantni za 74% ispitanika; Modul 3 i Modul 5 za 63% ispitanika, i Modul 4 za i 59% ispitanika.

Pored opće analize ispitanika, obrađen je segment procjene relevantnosti ponuđenih tema i koherentnosti preliminarno kreiranih modula.

U okviru **Modula 1: Koncept migracija i razvoja**, ponuđene su sljedeće teme:

1. Osnove koncepta migracija i razvoja
2. Koristi koje nose migracije za zemlje primateljce
3. Koristi koje nose migracije za zemlje porijekla
4. Prednosti uvrštavanja migracija u razvoj
5. Izazovi i prednosti animiranja etabliranog iseljništva tzv. treće generacije
6. Izazovi uvrštavanja migracija u razvoj
7. Uloga institucija zemlje porijekla u podršci dijaspori

Promatrajući koherentnost modula 1, od ponuđenih sedam tema, ispitanici smatraju da su relevantne sve navedene teme. Tema broj 3. Koristi koje nose migracije za zemlje porijekla je ocijenjena kao djelomično relevantna, iako kontekstualno predstavlja okosnicu cjelokupnog modula. Uzimajući u obzir izrazito limitiran broj mjera koje planiraju mobilizaciju resursa

iseljeničtva (navedeno u kvalitativnoj analizi), pretpostavka je da ispitanici nisu svjesni cjelokupnog spektra mogućih koristi od uvrštavanja iseljeničtva u javne politike u BiH.

Za **Modul 2: Institucionalni i strateški okvir za primjenu koncepta "migracije i razvoj" u BiH**, ponuđene su sljedeće teme:

1. Predstavka dostupnih podataka o društveno-ekonomskom položaju iseljenika
2. Institucionalne nadležnosti i kapital iseljenika (finansijski, humani, društveni, kulturološki)
3. Institucionalna nadležnost za rad s dijasporom
4. Dosadašnja praksa na lokalnom nivou i razmatranja prenosa iskustava u institucionalni okvir u BiH
5. Mogućnosti multisektorske saradnje u segmentu migracija i razvoja u BiH
6. Dodatni prijedlog za teme

Unutar Modula 2 preliminarno je ponuđeno pet osnovnih tema, od kojih ispitanici najrelevantnijom smatraju temu broj 3. Institucionalna nadležnost za rad s dijasporom. U tom domenu zaključeno je da je od posebnog značaja obuhvatom obraditi međuinstitucionalnu saradnju i odgovornosti pojedinačnih institucija u procesu planiranja, provedbe i evaluacije politike.

S druge strane, tema kapaciteti dijaspore procijenjena je kao manje relevantna što podrazumijeva da ispitanici posjeduju osnovna znanja o kapacitetima koje iseljeničtvo posjeduje u svom generičkom obliku.

U okviru **Modul 3: Strateške poveznice migracija i razvoja**, ponuđene su sljedeće teme:

1. Resursi mladih u iseljeničtvu
2. Poveznice razvoja i finansijskog kapitala dijaspore
3. Poveznice razvoja i socijalnog kapitala dijaspore
4. Poveznice razvoja i kulturnog kapitala dijaspore
5. Poveznice razvoja i intelektualnog kapitala i iskustava dijaspore
6. Dopunjene teme

Modul 3 je krucijalni modul za razvoj kapaciteta za strateško planiranje saradnje sa iseljeničtvom. U tom segmentu sve četiri ponuđene teme su prihvaćene kao izrazito relevantne u veoma uskom opsegu razlika u relevantnosti.

U okviru **Modul 4: Uspostavljanje partnerstava**, ponuđene su sljedeće teme:

1. Modaliteti međunarodne saradnje
2. Povezivanje usluga prema dijaspori sa inicijativama uključivanja dijaspore u razvoj
3. Uspostavljanje partnerstava organizacijama koje predstavljaju iseljenike
4. Uključivanje iseljeničtva u planiranje, provedbu i evaluaciju javnih politika
5. Privatno-javna partnerstva s predstavnicima dijaspore
6. Dopunjene teme

Modul 4 posjeduje relativno širok opseg relevantnosti, pri čemu krucijalnom temom ispitanici smatraju uključivanje iseljeničtva u planiranje, provedbu i evaluaciju javnih politika, a što se u

značajnom referira na uspostavljanje saradnje sa organizacijama civilnog društva (organizacijama koje predstavljaju iseljeničtvo).

S druge strane, privatno-javna partnerstva s predstavnicima dijaspora ispitanici smatraju isključivo relevantnom, ali ne i ključnom temom, što se može tumačiti specifičnom nadležnošću viših nivoa vlasti, koje su ispitivane. Privatno-javna partnerstva su u većini slučajeva politike nižih nivoa vlasti, a ilustrativni primjer takvih intervencija je izdavanje i otkup municipalnih obveznica (instrument javnih finansija najčešće korišten za finansiranje infrastrukturnih projekata od značaja za određenu općinu) od strane iseljeničtva kako bi se finansirala izgradnja škole ili doma zdravlja na lokalnoj razini, čime se prvenstveno cilja na zavičajni aspekt povezanosti iseljeničtva sa zemljom porijekla.

U okviru **Modul 5: Usluge dijaspori - povratna sprega**, ponuđene su sljedeće teme:

1. Organizovanje konzularne zaštite
2. Podrška uspostavi obrazovanja i informisanja na maternjem jeziku u zemlji prijemnici
3. Zastupanje interesa dijaspora i predstavljanja u BiH
4. Saradnja s udruženjima migranata
5. Podrška u povezivanju sa poslovnim i drugim subjektima u BiH
6. Očuvanje nacionalnog identiteta, jezika, kulture i običaja

Najviše relevantnim rangirane su pojedinačne teme modula 5, prije svega u domenu očuvanja nacionalnog identiteta, jezika, kulture i običaja, zastupanja interesa dijaspora i predstavljanja u BiH, kao i saradnje s udruženjima migranata.

Na osnovu provedene analize postojećeg stanja i potreba u domenu razvoja ljudskih kapaciteta predstavnika institucija u BiH za uvrštavanje koncepta "migracije i razvoj" u javne politike zaključeno je:

- Da su obuke izrazito relevantne, u suglasnosti s globalnim trendovima, preporukama i okvirima održivog razvoja i da su predloženi moduli i tematske oblasti, koje će se obrađivati, ocijenjene relevantnim od strane predstavnika institucija u BiH i u izrazitoj su mjeri u suglasnosti sa usporedivim aktualnim obukama međunarodnih organizacija;
- Da postoji izniman prostor i potreba za daljnje i intenzivnije uvrštavanje koncepta "migracije i razvoj" u javne politike, a za što ne postoje dostatni kapaciteti i znanja kako na razini strateškog planiranja, tako i u segmentu uspostavljanja saradnje sa iseljeničtvom.

U narednom poglavlju dat je prijedlog Plana obuka usuglašen s nalazima ove analize.

5. PRIJEDLOG PLANA OBUKA

Plan obuka bi obuhvatio 6 modula, odnosno tematskih cjelina, kako slijedi:

Modul 1: Profil iseljništva

Profil iseljništva, kao bazna obuka, koja prethodi modulima 2 do 6, predstavlja određeni specifikum u odnosu na rezidencijalno stanovništvo u BiH iz nekoliko aspekata. Prije svega, iseljenici su osobe koje su migrirale ili su potomci migranata sa teritorija BiH, koji su se dijelom ili u potpunosti integrirale u društvu zemlje primatelja. Na taj način, većina iseljenika prema dosadašnjim istraživanjima posjeduje iskustva i društvene norme uvriježene u društvu zemalja primatelja. S druge strane, iseljenici se često u značajnom identifikuju sa nacionalnim identitetom stečenim u zemlji porijekla i nerijetko osjećaju snažnu povezanost sa lokalitetom iz kojeg potječu. Brojni faktori utječu na psihološki profil iseljništva, a neki od njih predstavljaju nivo obrazovanja, činjenicu da se radi o iseljenicima prve, druge ili treće generacije, starosna dob itd.

Navedene karakteristike se ogledaju i u načinima organizovanja i predstavljanja iseljništva po državama, a nerijetko organizacije formalno ili neformalno predstavljaju grupu iseljenika isključivo jedne nacionalnosti.

Stoga ovaj modul predstavlja jedan od baznih modula za rukovodeće državne službenike, a kako bi se stekla znanja o profilu iseljenika i ključnim čimbenicima, koji utječu na poimanja, interes i percepciju iseljenika u domenu povezanosti sa zemljom porijekla.

Obuku bi provodio ekspert sa značajnim iskustvom u radu sa predstavnicima iseljništva i poznavanjem percepcije i interesa iseljništva za angažovanjem u razvojne aktivnosti zemlji porijekla.

Navedeni modul predstavlja obuku u trajanju od tri dana.

Modul 2: Koncept "migracije i razvoj" (bazni modul)

Modulom se obrađuje tematska cjelinu samog koncepta "migracije i razvoj", polazna osnova prednosti mobilnosti za zemlje primatelje i zemlje porijekla (BiH).

Nadalje, modulom se obrađuju konkretne prednosti u domenu resursa kojima raspolaže iseljništvo, prije svega finansijskih resursa u vidu štednje, rezidualnog dohotka koji se usmjerava u formi novčanih doznaka članovima obitelji, ali i rizičnog kapitala za investiranje. Pored toga modul podrazumijeva i predstavku poveznica sa mrežama koje su razvili predstavnici iseljništva među sobom, ali i društvenim kapitalom i poznanstvima u poslovnoj zajednici, akademskoj zajednici itd.

Kao obrnutu spregu, modul u posebnom obrađuje i izazove u segmentu uvrštavanja migracija u razvoj, nedostajuće kapacitete, postojeće usluge u zemljama primatelja i slabo razvijenu dosadašnju institucionalnu saradnju.

Obuka predstavlja bazni modul i namijenjena je rukovodećim državnim službenicima u svim institucijama, a kako bi se stekla neophodna znanja o konceptu migracije i razvoj i detektirale indikativne mjere u nadležnosti svake institucije, kojima bi se integrisali resursi iseljništva u razvojni kontekst.

Obuku će provoditi ekspert sa značajnim iskustvom u oblasti migracija, ekonomskog i društvenog razvoja, ljudskog (intelektualnog) i socijalnog kapitala, kao i umrežavanja s ciljem generiranja dodane vrijednosti.

Navedeni modul predstavlja obuku u trajanju od tri dana.

Modul 3: Institucionalni i strateški okvir za primjenu koncepta "migracije i razvoj" u BiH

Uvodna tema ovog modula jeste predstavka dostupnih podataka o društveno-ekonomskom položaju i interesima iseljenika. Ovom temom predviđen je prenos do sada prikupljenih informacija o iseljništvu s posebnim fokusom na zemlje u kojima je provedeno bazno istraživanje. Polaznici treninga bi dobili uvodne informacije o tome ko čini iseljništvo, kako je iseljništvo organizovano i predstavljano, koje su potrebe iseljništva i koji su mogući resursi koji bi se mogli koristiti u razvojnom kontekstu u BiH.

Tematskom oblasti institucionalne nadležnosti i kapitala iseljenika daće se odgovor na pitanje koji sektori se mogu smatrati ključnima prema nadležnostima institucija u domenu mobilizacije resursa iseljništva, finansijskog kapitala, humanog kapitala (znanja, kompetencija), društvenog kapitala (uspostavljenih mreža) i kulturološkog kapitala. Nadalje, u interaktivnom dijelu ove oblasti polaznici treninga će biti u prilici samo-evaluacijom detektirati nedostajuće kapacitete i relevantne informacije kako bi se kreirale i implementirale relevantne javne politike u domenu koncepta migracija i razvoja.

Izrazito bitan segment treninga predstavlja i neophodna vertikalna (lokalni do nivoa BiH) i horizontalna (međuresorna) koordinacija, koja je neophodna kako bi se kreirale koherentne politike i detektirani resursi iseljništva usmjeravali u razvoj relevantnih sektorskih programa, kako bi se saradnja uspostavljala na holistički način i maksimizirali potencijali ove saradnje za budući razvoj.

Modulom se također predstavljaju primjeri dobrih praksi na lokalnom nivou vlasti, projekti i aktivnosti, koje su planirane i provedene u lokalnim razvojnim strategijama, s ciljem razmatranja mogućnosti razvoja institucionalne podrške na nivou kantona, entita i BiH u cjelini.

Modul je namijenjen rukovodećim državnim službenicima u svim institucijama s ciljem razvoja kapaciteta o neophodnom institucionalnom i strateškom okviru za integrisanje iseljništva u razvojni kontekst BiH, razvoj i djelovanje multisektorskih timova pri izradi, implementaciji i nadzoru provedbe strateških dokumenata i vertikalnoj komunikaciji i koordinaciji.

Obuku će provoditi ekspert u oblasti ustavno-pravnog poretka i upravno-pravnog uređenja nadležnosti na različitim nivoima vlasti u BiH sa relevantnim iskustvom u području migracija i razvoja.

Modul predstavlja interaktivnu obuku u trajanju od dva dana.

Modul 4: Strateške poveznice migracija i razvoja

Ovaj modul je najkompleksniji i podrazumijeva stjecanje specifičnih znanja i kompetencija u domenu koncepta migracija i razvoja za svaki pojedinačni sektor, razvrstano po resursima koje posjeduje iseljništvo.

U specifičnom, modulom se obrađuju teme mogućnosti alokacije finansijskog kapitala na razini individue u odnosu na djelovanje u iskorijenjivanju siromaštva, utjecaj doznaka na ravnopravnost spolova, ali i mogućnosti unaprijeđenja fiskalnog i poreskog sistema s ciljem poticanja dodatnih investicija od strane iseljništva u BiH.

Pored toga, modul obrađuje pitanja koristi društvenog i kulturnog kapitala iseljništva za poslovna povezivanja (B2B), ekspertize i transfer tehnologija (B2C), razvoj i jačanje institucija. U konačnici modulom se obuhvata i intelektualni kapital i moguće mjere u razvoj akademskog sektora, naučno-istraživačkog rada, zadržavanja mladih obrazovanih kadrova, outsourcing usluga isl.

Obuka je namijenjena rukovodećim državnim službenicima svih navedenih institucija i predstavlja sveobuhvatan holistički pristup razvoju mjera zasnovanih na resursima iseljništva i apsorptivnom kapacitetu društva u cjelini, a kako bi se postojeći resursi iseljništva iskoristili za uspostavu održivog razvoja u širem smislu. Obuka je namijenjena i ostalim nerukovodećim državnim službenicima u institucijama koje u svojoj nadležnosti imaju pitanja investiranja, poduzetništva, nauke, obrazovanja isl.

Obuku će provoditi eksperti, koji posjeduju kolektivne kompetencije i relevantno iskustvo u oblastima: tržište kapitala i novca i javne finansije, naučno-istraživački rad, javno zdravstvo, društvene mreže i transfer znanja i poduzetništvo.

Ovaj modul predstavlja obuku od tri dana.

Modul 5: Uspostavljanje partnerstava

Modul obrađuje specifična polja djelovanja putem uspostavljanja zvanične suradnje institucija sa organizacijama civilnog društva i uključivanja udruženja koja predstavljaju iseljeništvo da kreiraju politike u domenu svog statusa u zemljama porijekla u planiranje, provedbu i evaluaciju politika u BiH, kao i prijenos najboljih praksi razvijenih država u pojedinačnim segmentima javnog sektora.

Ovaj modul sadrži generički i specifični dio. Generički dio modula predstavlja postojeće pravne modalitete integrisanja organizacija civilnog društva u domen kreiranja javnih politika (konsultacije), implementaciju javnih politika i evaluaciju. Specifični dio modula obuhvata posebna područja uspostave partnerstava s predstavnicima iseljeništva i komunikacije sa iseljeništvom uz obavezno poštivanje principa reprezentativnosti.

Obuka je namijenjena ostalim nerukovodećim državnim službenicima.

Trening provodi pravni ekspert, ekspert za komunikacije i ekspert sa značajnim kompetencijama u domenu mogućnosti partnerstava sa organizacijama civilnog društva.

Ovaj modul predstavlja obuku od tri dana.

Modul 6: Usluge dijaspori (povratna sprega)

Ovo je ključni modul razvoja komunikacije i saradnje sa iseljeništvom, a podrazumijeva razvoj kapaciteta institucija u domenu organizovanja konzularne zaštite, odgovora na potrebe iseljeništva u domenu obrazovanja i informisanja na maternjem jeziku u zemlji prijemnici, omogućavanju podnošenja zahtjeva i iniciranja procesa putem on-line platformi u BiH, zastupanje interesa iseljeništva u BiH i uspostave saradnje s udruženjima migranata, kao i realizacije mjera u domenu očuvanja nacionalnog identiteta, jezika, kulture i običaja, kako bi se odgovorilo specifičnim potrebama, ali i sačuvao interes iseljeništva za zemlju porijekla.

Obuka je namijenjena ostalim nerukovodećim državnim službenicima u institucijama koje u svojoj nadležnosti imaju konzularnu politiku, vanjsku trgovinu, pitanja obrazovanja i statusna pitanja iseljenika.

Obuku će provoditi ekspert u oblasti razvoja konzularnih usluga saradnje s predstavnicima iseljeništva i koordinacije između potreba iseljeništva i djelovanja nadležnih ministarstava (unaprijeđenja obrazovanja na maternjem jeziku, njegovanju kulturne baštine, zastupanja, rješavanja statusnih pitanja u BiH itd.).

Modul predstavlja obuku u trajanju od tri dana.

6. PRIJEDLOG ZAKLJUČAKA

Polazeći od naprijed navedenog, predlaže se Vijeću ministara Bosne i Hercegovine da, nakon razmatranja Izvještaja: "Analiza potreba za obukama uposlenika u institucijama u Bosni i Hercegovini na različitim nivoima vlasti za jačanje kapaciteta za saradnju sa iseljeništvom i prijedlog plana obuka", donese sljedeće:

ZAKLJUČKE

1. Usvaja se Izvještaj: "Analiza potreba za obukama uposlenika u institucijama u Bosni i Hercegovini na različitim nivoima vlasti za jačanje kapaciteta za saradnju sa iseljeništvom i prijedlog plana obuka".
2. Zadužuje se Agencija za državnu službu i Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice da razmotre mogućnosti uključivanja predloženih obuka u redovan program obuke državnih službenika u institucijama BiH.
3. Zadužuje se Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice da nastavi sa aktivnostima na jačanju kapaciteta relevantnih institucija na različitim nivoima vlasti u cilju pružanja kvalitetnijih usluga iseljeništvu i uključivanja iseljeništva u razvoj u Bosni i Hercegovini.